

СУЧАСНІ НАВЧАЛЬНІ ТЕХНОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ ОСВІТІ ГУМАНІТАРНИХ ВУЗІВ

Л.В. Заглинська, канд. екон. наук, доцент

Т.В. Гоголь

Рівненський державний гуманітарний університет

Сучасне економіка є економікою знань, в якій якість освіти стає важливим виробничим ресурсом. Якісна освіта не тільки продукує нові знання, але і забезпечує їх передачу, поширення та використання [3, с. 37]. Спільним інструментом для поглиблення економіки знань є інформаційно-комунікаційні технології, наука, бізнес, різноманітні освітні та соціальні програми.

Економічна освіта в Україні у контексті формування світового економічного простору зберігає традиційно високі показники вищої школи і поступово нарощує свій авторитет та конкурентоспроможність відповідно до вимог часу. Для досягнення світових стандартів українська економічна освіта покликана здійснити цілий ряд важливих заходів щодо її вдосконалення, впровадження новітніх методик та покращення якості наукових досліджень [1, с. 167].

Викладання економічних дисциплін в гуманітарних вузах спирається на використання новітніх методик та сучасних моделей навчання. Цікавими на нашу думку є інтерактивне навчання, що є специфічною формою організації пізнавальної діяльності і має на меті створити комфортні умови навчання, за яких кожен студент відчуває свою інтелектуальну спроможність та бачить реальний результат. В межах інтерактивної моделі виділяють активну і пасивну модель. За пасивної моделі той, хто навчається, виступає у ролі пасивного слухача. Він сприймає матеріал, який йому надає викладач: лекція, відеофільм, текст підручника тощо. За такої моделі використовуються методи, коли студенти дивляться, слухають, або читають (лекція-монолог, пояснення нового матеріалу, демонстрація). За активної моделі навчання – слухач і викладач знаходяться в постійному взаємозв'язку. Студент відповідає на запитання, викладач розповідає. У викладача є можливість співпраці з кожним учасником навчального процесу окремо. За такої моделі використовують активні методи навчання: бесіда, дискусія, фронтальне опитування тощо.

Актуальним є також використання креативних технологій навчання, серед яких поширеною є мозкова атака (мозковий штурм). Мозкова атака є методом розв'язання конкретної проблеми через висловлювання учасниками ідей та пропозицій щодо розв'язку. Підставою є використання величезної сили взаємних асоціацій поміж учасниками. Більшість ідей генерується завдяки уяві окремих учасників, а також завдяки виникненню асоціацій у решти студентів.

Деякі викладачі успішно впроваджують метод «снігової кулі». Це метод колективного пошуку спільного рішення або спільного погляду на певний об'єкт. Важливим є те, що кінцевий результат нікому не нав'язаний силою або через умовляння, а є справді узгоджений шляхом спільного обговорення.

До креативних технологій також можна віднести навчальну методiku «килимок ідей», суть якої полягає в пошуках методів розв'язання конкретних економічних проблем. Такий підхід дозволяє перейти від аналізу причин того чи іншого економічного явища, через процес пошуку можливих розв'язків аж до особистих завдань кожного студента щодо розв'язання даної проблеми. Метод вчить учасників аналізувати економічну ситуацію, причини негативних явищ та творчому пошуку вирішення проблем.

В групі, котра прагне знайти колективне рішення проблеми, окремі викладачі з успіхом застосовують метод навчання «Анкета «5 з 25», який дозволяє використовувати досвід і думки всіх членів групи, вчить учасників аргументувати, переконувати, вислуховувати партнерів і досягати консенсусу, допомагає вибрати оптимальне рішення після поглибленого аналізу з всіх альтернативних можливостей.

Для студентів гуманітарних спеціальностей особливо видовищним є метод «Оксфордські дебати». До роботи залучається лише частина групи. Учасники поділяються на головних промовців та публіку. Роль «публіки», яка може бути досить активною, дуже обмежена. Принципи дебатів спираються на традиції британської Палати громад. Найважливішим є поділ дебатантів на дві команди. У дебатах вони називаються сторонами: за дискутовану тезу (сторона пропозиції) та проти – (сторона опозиції). Даний метод навчання економіки активно сприймають майбутні фахівці з історії, політології, філології [2, с. 109].

В українських вузах поступово починають впроваджувати в процес економічної освіти американські навчальні технології, однією з яких є кейсова технологія. Кейсовий метод навчання почав використовуватись у ВНЗ США ще на початку ХХ сторіччя в галузі менеджменту та маркетингу. Навчання за цим методом проводилося за схемою, коли практиків просили викласти конкретну про-

блему-ситуацію, а потім надати аналіз цієї проблеми та відповідні рекомендації щодо її вирішення. Кейси складають основу бесіди академічної групи під керівництвом викладача і включають одночасно особливий вид навчального матеріалу та спроби використання цього матеріалу в навчальному процесі.

В практиці викладання економічних дисциплін окрім застосування новітніх методик, викладачі нашої країни стикаються на проблеми низької матеріально-технічної забезпеченості аудиторій та дороговизну ліцензійних мультимедійних матеріалів. Окрема проблема – підготовка та перепідготовка викладачів економічних дисциплін. Все це вимагає від держави необхідного фінансування та організації відповідних заходів.

Перелік посилань:

1. Красовська О. Ю. Сучасні моделі реалізації бізнес-освіти в умовах глобалізації світового освітнього простору / О. Ю. Красовська // Бюлетень Міжнародного Нобелівського форуму. – 2012. – № 1 (5). – Т.2. – С. 167-171.
2. Ковальчук Г. О. Активізація навчання в економічній освіті : навч. посіб. / Г. О. Ковальчук. – вид. 2-ге, доп. – К. : КНЕУ, 2005. – 298 с.
3. Федулова Л. І. Концептуальні засади економіки знань / Л. І. Федулова // Економічна теорія. – 2008. – № 2. – С. 37-59.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ ПРИ ВИКЛАДАННІ ЕКОНОМІЧНИХ ДИСЦИПЛІН В УМОВАХ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

О.О. Каменська, канд. екон. наук

Донецький університет економіки та права, м. Бахмут

В епоху стрімкого і постійного розвитку інформаційних технологій, розширення міжнародних ділових та культурних зв'язків у різних галузях науки і техніки, постійно змінюються вимоги до підготовки висококваліфікованого конкурентоздатного фахівця, який повинен вміти поєднувати високоякісну фахову підготовку з умінням самостійно, творчо мислити. Відповідно до умов Болонської декларації в процесі навчання зменшується частка прямого інформування студента і розширюється застосування інтерактивних форм роботи студента під керівництвом викладача. Інтерактивне навчання – є взаємодіючим, засновано на досвіді реального життя, включає обмін думками серед студентів та між студентами та викладачами, критично аналізує організаційні і системні причини виникнення проблем. Інтерактивні методи містять у собі: метод проблемного викладу, презентації, дискусії, кейс-стаді, роботу в групах, метод мозкового штурму, метод критичного мислення, вікторини, міні-дослідження, ділові ігри, рольові ігри, метод індивідуальних позначок, метод бліц-опитування, метод анкетування та інше.

Основні критерії інтерактивної моделі навчання: можливість неформальної дискусії, вільного викладу матеріалу, менше число лекцій, але більша кількість семінарів, ініціатива студента, наявність групових завдань, постійний контроль під час семестру, виконання самостійних робіт. Розробкою методів інтерактивного навчання та впровадженням їх у навчально-виховний процес у різні часи займалися Ш. Амонашвілі, В. Давидов, Д. Ельконін, В. Сухомлинський, В. Шаталов та ін. Л. Ітельсон для активізації учбового процесу визначав проведення різних ігор, змагань та дискусій, як важливий канал регуляції навчальної діяльності. Під час активної роботи студенти оволодівають навичками, які необхідні для майбутнього висококваліфікованого фахівця в галузі економіки: розуміння суті проблеми, творче розв'язування проблем, вдосконалення командної праці, опрацювання процедури діяльності, робота в умовах недостатньої визначеності тощо. Інтерактивні методи навчання можна застосовувати як в межах аудиторних занять, так і під час самостійної роботи. За такою формою роботи неможлива пасивність студентів. Як зазначає дослідник О. Комар, кожен зі студентів має конкретне завдання, за яке він повинен публічно прозвітуватися, або від його діяльності залежить якість виконання поставленого перед малою групою та перед всією академічною групою завдання [1]. Успішно проведене заняття повинно пробуджувати активність студентів, формувати нові навички і вміння учасників, стимулювати студентів до самонавчання. В умовах інтерактивних моделей навчання змінюється і роль викладача. Він виступає не стільки джерелом інформації, скільки організатором цієї роботи, спрямовуючи навчальний процес у потрібне русло, створюючи умови для ініціативи, формуючи сприятливий психологічний клімат у студентській групі, виправляючи помилки. Це допомагає студентам творчо підходити до процесу навчання взагалі, сприяє розвитку вміння зважувати альтернативні рішення, бачити неординарні шляхи розв'язання проблем. Використання інтерактивних методів навчання в епоху глобалізації і європейської інтеграції має наступні цілі: інтенсифікація процесу навчання, у тому числі за допо-